

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60410100-1.23
«19» 08 2025-yil

“TASDIQLAYMAN”
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
Professor A.A. Elmurodov
«19» 08 2025-yil

**SUG'URTA ISHI
ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)
(sirtqi ta'lim shakli uchun)**

Bilim sohasi: 400000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410000 - Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi: 60410100 - Buxgalteriya hisobi va audit (qishloq xo'jaligida)

Samarqand –2025 yil

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 2021-yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Alikulov A.I. – A.I.Alikulov – SamDVMChBU, “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedra professori v.b., iqtisodiyot fanlari doktori

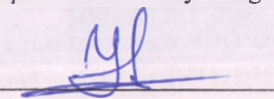
Ruziyeva D.F. – SamDVMChBU “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedra assistenti

Taqrizchilar:

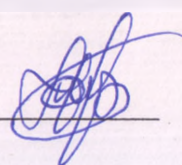
S.N.Toshnazarov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Buxgalteriya hisobi” kafedra mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

M.Sh.Mardonov-Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali “Buxgalteriya hisobi va statistika” kafedra mudiri, i.f.b.f.d., dotsent

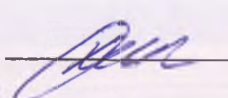
Fanning ishchi o'quv dasturi “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasining 2025 yil “16” 08” dagi “1” -son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: **U.T.Eshmuradov**

Fanning ishchi o'quv dasturi “Iqtisodiyot” fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2025 yil 27 08” dagi 1 -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: **A.I. Alikulov**

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i **Sh.X.Qurbanov**

11.Shennayev X.M. O'zbekiston sug'urta bozori. O'quv qo'llanma. –Toshkent: “Iqtisod-Moliya”, 2013.

12.Shennayev X.M., Kenjayev I.G'. Chet mamlakatlar sug'urtasi. O'quv qo'llanma.– Toshkent: “Yangi nashr”, 2012.

13.Shennayev X.M., Xaliqulova G.T. Sug'urta marketingi. O'quv qo'llanma. – Toshkent: “Yangi nashr”, 2012.

Axborot manbaalari

14. www.Zivo.net.

15. www.norma.ru.

16. www.sug'urta.com

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o'zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a'lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;

Ijodiy fikrlay olish;

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;

Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;

Bilish, aytib berish;

Tasavvurga ega bo'lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o'zlashtirmaganlik;

Fanning mohiyatini bilmaslik;

Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;

Mustaqil fikrlay olmaslik.

	sug'urtasiga olish tartibi.	topshiriqlarni bajarish	
18	Yuridik va jismoniy shaxslarning mol-mulkini sug'urtalash	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
19	Sug'urta polisini rasmiylashtirish. Sug'urta shartnomasini kuchga kirishi va ijro etilishi. Shartli va shartsiz franshiza. Sug'urta monitoringi	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	4
20	Umumiy istisnalar. Subrogasiya va regress. Avtotransport vositalarini sug'urtalashning zarurligi. Sug'urta manfaati. Avtotransport vositalarini sug'urtasi bo'yicha sug'urta shartnomalari tuzish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	4
	Jami		100

VII. Adabiyotlar Asosiy adabiyotlar

1. Abduraxmonov I.X. Sug'urta nazariyasi va amaliyoti -Toshkent: "Iqtisod-Moliya", 2018.
2. Shennayev X.M., Ochilov I.K., Kenjayev I.G'., Shirinov S.Ye. Sug'urta ishi. O'quv qo'llanma. –Toshkent: "Iqtisod-Moliya", 2014

Qo'shimcha adabiyotlar

3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
4. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
8. O'zbekiston Respublikasining Qonuni. Sug'urta faoliyati to'g'risida. 2021-yil 23-noyabr, O'RQ-730-son.
9. O'zbekiston Respublikasining Qonuni. O'zbekiston Respublikasining budjet kodeksi. 21.04.2021 yil, O'RQ-683-son.
10. Князева Е. Г., Бойтуш О. А., Одинокова Т. Д. Страхование: учебник – Москва: Изд-во Урал. университета, 2019.

Fan Sillabusi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot

Fan shifri: SIM4404

Fan nomi: SUG'URTA ISHI

Semestr/yil: 10-semestr/2025-2026 o'quv yili

Kafedra: "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi"

Soatlar/kreditlar: 4,0 ECTS (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta'lim)

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'ulotlari	Mustaqil ta'lim	Jami
10	10	-	100	120

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:

Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan

Talablar:

Fan uchun mas'ul kafedra: "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi"

Instruktor to'g'risida ma'lumot D.F.Ruziyeva

Kafedra joylashgan joyi: SamDVMChBU, 4-o'quv binosi, 412-xona

Telefon: +99899-702-40-05 ish telefoni; mobil: +99899-702-40-05

E.mail. Ruziyeva@internet.ru Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga sug'urta sohasida amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlarning tub mohiyatini, rivojlanish tendensiyalarini va istiqbollari, sug'urta sohasining asosiy yo'nalishlariga mos nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – talabalarga sug'urta munosabatlarini amalga oshirishda qo'llaniladigan ibora va tushunchalar, sug'urta faoliyatini amalga oshirishning huquqiy asoslari va tashkiliy-huquqiy shakllari, sug'urta fondlari va sug'urta bozori infratuzilmasini shakllantirishning nazariy jihatlarini o'rgatishdan iborat.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- sug'urtaning mohiyati va funksiyalarini, sug'urta ishini tashkil etishning o'ziga xos jihatlarini, sug'urta mukofotlari hamda qoplamalarini hisoblash va ularni hujjatlashtirish haqida *tasavvurga ega bo'lishi*;
- sug'urta vositachilari faoliyatini yuritish va ular bilan ishlash, risklarni tahlil va nazorat qilish, sug'urta shartnomalarida tarif stavkalarini shakllantirish va amaliyotda qo'llash *ko'nikmalariga ega bo'lishi*;
- sug'urta faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslarini, sug'urta mukofotlari hamda qoplamalarini hisoblash va ularni hujjatlashtirish *malakasiga ega bo'lishi kerak*.

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, buydjet hisobi fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Sug'urta ishi" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Sug'urta ishi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
No	mavzulari	rejasi	soat
1-modul. Kirish. Sugurtaning iqtisodiy mohiyati va uning bozor munosabatlarida tutgan o'rni			
1.1	Sug'urtaning iqtisodiy mohiyati va uning bozor munosabatlarida tutgan o'rni	1.1.1.Fanning perdmoti va ob'yekti. Sug'urta haqida tushuncha. Sug'urta iqtisodiy kategoriyasining muhim belgilari. 1.1.2.Sug'urta bozor infratuzilmasi va uning tarkibiy qismi. Sug'urta fondlari va ularning shakllanishi. Markazlashgan sug'urta fondlari. O'z-o'zini sug'urtalash fondlari. 1.1.3.O'z-o'zini sug'urtalash fondlarining afzallik va kamchilik tomonlari. 1.1.4.Sug'urtaning funksiyalari. Sug'urta fondini tashkil etish bilan bog'liq funksiyasi. Sug'urta fondidan foydalanish bilan bog'liq funksiyasi. Nazorat qilish funksiyasi.	2
1.2	Sug'urta faoliyatini amalga oshirishning huquqiy	1.2.1.Sug'urtaning qonuniy asoslari va uning mazmuni. Sug'urta qonunchiligi	2

4	Sug'urta javobgarligi hajmi. Sug'urta riski. Sug'urta dalolatnomasi. Franshiza.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
5	Sug'urta faoliyatini amalga oshirishning huquqiy asoslari va sug'urta kompaniyalari-ning tashkiliy-huquqiy shakllari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
6	Aksiyadorlik sug'urta tashkilotlari va ularni davlat ro'yxatiga olish tartibi. Aksiyadorlik sug'urta tashkilotlarining Nizomi.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
7	Sug'urtada tarif siyosati	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
8	Sug'urta tarifiga yuklama va uning ishlatilish yo'nalishlari. Hududlar va ob'yektlarga qarab sug'urta tariflarini tabaqalashtirish.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
9	Sug'urta bozori va uni davlat tomonidan tartibga solish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
10	Sug'urta bozorini davlat tomonidan tartibga solish zarurligi. Sug'urta bozorini davlat tomonidan tartibga solish shakllari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
11	Sug'urta kompaniyasining moliyaviy asoslari	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4
12	Qarz kapitalar va uning tarkibi, sug'urta tashkilotlari resurslari shakllanishining o'ziga xos xususiyatlari, sug'urta tashkiloti moliyaviy natijasi shakllanishining o'ziga xos jihatlari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
13	Shaxsiy sug'urta	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
14	Javobgarlikni sug'urta qilish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	6
15	Sug'urtalashning asosiy shartlari, sug'urta risklari, tomonlarning huquq va majburiyatlari, umumiy istisnolar, sug'urta muddati. Sug'urta shartnomasini bekor qilish va tugatish	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	4
16	Majburiy davlat sug'urta turlari va ularni o'ziga xos xususiyatlari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	4
17	Davlat bojxona va soliq organlari xodimlarini baxtsiz hodisalardan majburiy davlat	Adabiyotlardan foydalanib amaliy	4

		sub'yekti. 4.2.Shaxsiy sug'urtaning turlari: hayot sug'urtasi, tibbiy sug'urta, maktab o'quvchilarining baxtsiz hodisalardan sug'urtalash, fuqorolarni baxtsiz hodisalardan sug'urtalash, fuqorolarning sog'ligini kasalliklardan sug'urtalash, fuqoroni ma'lum yoshgacha etishishini sug'urtalash zarurligi va shartlari. 4.3.Baxtsiz hodisalardan ehtiyot shart sug'urta qilish. Sug'urta muddati, sug'urta hodisalari, tomonlarning huquq va majburiyatlari, umumiy istisnolar, tibbiy xizmat haqini to'lash va uni tashkil etish.	
5.	Majburiy davlat sug'urta turlari va ularni o'ziga xos xususiyatlari	5.1.Majburiy sug'urta haqida tushuncha va uni o'tkazishdagi asosiy shartlar. Majburiy sug'urtani amalga oshirishning huquqiy asoslari. Yo'lovchilarni baxtsiz hodisalardan majburiy sug'urtalash, sug'urta tariflari va summasi, shartlari. 5.2.Mudofaa vazirligi, Ichki ishlar vazirligi, Favqulodda vaziyatlar vazirligi va Milliy xavfsizlik xizmati harbiy xizmatchilari hamda xodimlarini majburiy davlat sug'urtasi. 5.3.Davlat bojxona va soliq organlari xodimlarini baxtsiz hodisalardan majburiy davlat sug'urtasiga olish tartibi.	2
Jami:			10

VI. "Sug'urta ishi" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1	Sug'urtaning iqtisodiy mohiyati va uning bozor munosabatlarida tutgan o'rni	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
2	Sug'urtaning funksiyalari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	6
3	Sug'urta munosabatlarida qo'llaniladigan ibora va tushunchalar	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	4

	asoslari va sug'urta kompaniyalarining tashkiliy-huquqiy shakllari	va uning tarkibiga kiruvchi qonunchilik hujjatlari. Umumiy sug'urta qonunchiligi. Maxsus sug'urta qonunchiligi. 1.2.2.Sug'urta qonunchiligida Fuqarolik Kodeksi. O'zbekiston Respublikasining "Sug'urta faoliyati to'g'risida"gi Qonuni: uning tuzilishi va mazmuni. Davlat sug'urta nazoratining me'yoriy-huquqiy hujjatlari, ularning qabul qilinish tartibi va Adliya vazirligida davlat ro'yxatiga olinishi. Sug'urta tashkilotlarining ustav kapitali. 1.2.3.Aksiyadorlik sug'urta tashkilotlari va ularni davlat ro'yxatiga olish tartibi. Aksiyadorlik sug'urta tashkilotlarining Nizomi. 1.2.4.Xususiy va boshqa mulk shaklida tashkil etilgan sug'urta tashkilotlari. Ularning ro'yxatga olinishi va boshqaruv tuzilmasi.	
1.3	Sug'urta bozori va uni davlat tomonidan tartibga solish	1.3.1.Sug'urta bozori tushunchasi va uning ishtirokchilari. Sug'urta bozorining professional ishtirokchilari. Sug'urta bozori rivojlanishini aks ettiruvchi asosiy ko'rsatkichlar. Sug'urta bozorini hududiy joylashuvi bo'yicha turlari. 1.3.2.Mintaqaviy sug'urta bozori va uni tashkil etilishi. Xalqaro sug'urta bozori va uning namoyon bo'lish xususiyatlari. Sug'urta bozori infratuzilmasining sug'urta bozori rivojlanishidagi ahamiyati. 1.4.3.Sug'urta bozori professional ishtirokchilari va uning vazifalari. Sug'urta bozorida monopolistik faoliyatning oldini olish, cheklash va barham berish.	2
1.4	Shaxsiy sug'urta	1.4.1.Shaxsiy sug'urta va uning kelib chiqish tarixi. Shaxsiy sug'urta ob'yekti va sub'yekti. 1.4.2.Shaxsiy sug'urtaning turlari: hayot sug'urtasi, tibbiy sug'urta, maktab	2

		o'quvchilarining baxtsiz hodisalardan sug'urtalash, fuqorolarni baxtsiz hodisalardan sug'urtalash, fuqorolarning sog'ligini kasalliklardan sug'urtalash, fuqoroni ma'lum yoshgacha etishishini sug'urtalash zarurligi va shartlari. 1.4.3.Baxtsiz hodisalardan ehtiyot shart sug'urta qilish. Sug'urta muddati, sug'urta hodisalari, tomonlarning huquq va majburiyatlari, umumiy istisnolar, tibbiy xizmat haqini to'lash va uni tashkil etish.	
1.5	Majburiy davlat sug'urta turlari va ularni o'ziga xos xususiyatlari	1.5.1.Majburiy sug'urta haqida tushuncha va uni o'tkazishdagi asosiy shartlar. Majburiy sug'urtani amalga oshirishning huquqiy asoslari. Yo'lovchilarni baxtsiz hodisalardan majburiy sug'urtalash, sug'urta tariflari va summasi, shartlari. 1.5.2.Mudofaa vazirligi, Ichki ishlar vazirligi, Favqulodda vaziyatlar vazirligi va Milliy xavfsizlik xizmati harbiy xizmatchilari hamda xodimlarini majburiy davlat sug'urtasi. 1.5.3.Davlat bojxona va soliq organlari xodimlarini baxtsiz hodisalardan majburiy davlat sug'urtasiga olish tartibi.	2
Jami:			10

5.2. "Sug'urta ishi" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejas

Amaliy mashg'ulotlarning			
№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Sug'urtaning iqtisodiy mohiyati va uning bozor munosabatlarida tutgan o'rn	1.1.Fanning perdmoti va ob'yekti. Sug'urta haqida tushuncha. Sug'urta iqtisodiy kategoriyasining muhim belgilari. 1.2.Sug'urta bozor infratuzilmasi va uning tarkibiy qismi. Sug'urta fondlari va ularning shakllanishi. 1.3.O'z-o'zini sug'urtalash fondlarining afzallik va kamchilik tomonlari. 1.4.Sug'urtaning funksiyalari. Sug'urta	2

		fondini tashkil etish bilan bog'liq funksiyasi. Sug'urta fondidan foydalanish bilan bog'liq funksiyasi. Nazorat qilish funksiyasi.	
2.	Sug'urta faoliyatini amalga oshirishning huquqiy asoslari va sug'urta kompaniyalarining tashkiliy-huquqiy shakllari	2.1.Sug'urtaning qonuniy asoslari va uning mazmuni. Sug'urta qonunchiligi va uning tarkibiga kiruvchi qonunchilik hujjatlari. Umumiy sug'urta qonunchiligi. Maxsus sug'urta qonunchiligi. 2.2.Sug'urta qonunchiligida Fuqarolik Kodeksi. O'zbekiston Respublikasining "Sug'urta faoliyati to'g'risida"gi Qonuni: uning tuzilishi va mazmuni. Davlat sug'urta nazoratining me'yoriy-huquqiy hujjatlari, ularning qabul qilinish tartibi va Adliya vazirligida davlat ro'yxatiga olinishi. 2.3.Aksiyadorlik sug'urta tashkilotlari va ularni davlat ro'yxatiga olish tartibi. Aksiyadorlik sug'urta tashkilotlarining Nizomi. 2.4.Xususiy va boshqa mulk shaklida tashkil etilgan sug'urta tashkilotlari. Ularning ro'yxatga olinishi va boshqaruv tuzilmasi.	2
3.	Sug'urta bozori va uni davlat tomonidan tartibga solish	3.1.Sug'urta bozori tushunchasi va uning ishtirokchilari. Sug'urta bozorining professional ishtirokchilari. Sug'urta bozori rivojlanishini aks ettiruvchi asosiy ko'rsatkichlar. Sug'urta bozorini hududiy joylashuvi bo'yicha turlari. 3.2.Mintaqaviy sug'urta bozori va uni tashkil etilishi. Xalqaro sug'urta bozori va uning namoyon bo'lish xususiyatlari. Sug'urta bozori infratuzilmasining sug'urta bozori rivojlanishidagi ahamiyati. 3.3.Sug'urta bozori professional ishtirokchilari va uning vazifalari. Sug'urta bozorida monopolistik faoliyatning oldini olish, cheklash va barham berish. 3.4.Sug'urta bozorini davlat tomonidan tartibga solish zarurligi. Sug'urta bozorini davlat tomonidan tartibga solish shakllari.	2
4.	Shaxsiy sug'urta	4.1.Shaxsiy sug'urta va uning kelib chiqish tarixi. Shaxsiy sug'urta ob'yekti va	2